

Posamezi

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. In-
serti ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
za večkratna inseriranja primeren popust.
Uredništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se mora
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije 30 poštine prosta.
Telefon interurban št. 115.

106. številka

Maribor, dne 15. septembra 1924.

Letnik XVI.

Tragedija Evrope.

Bivši italijanski ministrski predsednik Nitti je napisal tretjo knjigo svojih političnih spominov. Ta spominška knjiga nekdanjega italijanskega državnika se bavi na podlagi gotovih dejstev iz preteklosti največ z bodočnostjo.

Nitti po vseh svojih knjigah mnogo piše o versailleskem mirovnem dogovoru. Ne hvali ga nikdar, ampak vedno ostro graja, četudi ga je sam sestavljal in tudi podpisal. Nittijevi spomini dajejo Evropi in evropskim državam mnogo dobrih nasvetov, povedo marsikaj trpkega, jasnega in potrebnega, pomanjkljivi so pa v tem, da Nitti kot sotrudnik toliko grajanega miru doslej še ni povedal, zakaj je on sam ta mir ustvarjal in njegov dogovor sam sopodpisal. Razpoloženje in mišljenje glede miru in vojne, ki postaja dandanes vedno močnejše v Evropi, bi imelo na vsak način mnogo koristi od tega, če bi Nitti razložil v svojih spominih, kaj ga je tedaj zapeljalo, da je nekaj podpisal in tudi ustvarjal, kar danes tako ostro obsoja.

Vse Nittijeve knjige preveva misel na Ameriko: Amerika mora pomagati Evropi, ker je s svojo intervencijo v evropskih zadevah ob času svetovne vojne prevzela odgovornost za usodo Evrope. Druga stalna misel in poteza njegovih del je obsodba francoskega imperijalizma. Po Nittijevem mnenju je postal ta imperijalizem po koncu vojne usodepoln za Evropo in iz njega izvirajo vse današnje težave. Ta misel končno ne bi bila tako slaba, če bi Nitti znal tudi povedati, kako se je on svojčas kot politični krmar Italije obnašal napram temu imperijalizmu in zakaj se je tudi on dal voditi od njega. Nitti pravi, da je versailleski mir prežet z duhom francoskega imperijalizma. Dobro bi pa bilo, če bi povedal, zakaj je ta duh tudi njega prevzel, odnosno, kakšno je bilo vobče razpoloženje tedaj, ko so se podpisovale mirovne pogodbe.

Na to zadnje vprašanje nekdanjemu italijanskemu državniku sploh ne bo treba odgovoriti, ker odgovarjajo nanj danes najodkritosrčnejši zagovorniki miru in sprave. Tedanje razpoloženje je bilo maščevalno in maščevanje čisto naravno nikdar ne more biti temelj miru. Z duhom te maščevalnosti so bili nekdanj prepojeni tudi angleški zastopniki in zato je velika napaka Nittijevih spominov ta, da se na splošno angleška politika hvali, francoska pa graja.

Nittijeva knjiga govori o medvojni in povojni propagandi — o propagandi hujskanja in o propagandi maščevalnosti. Slikanje obojestranskih propagand je pravilno. Napačno je pa to, da se medvojnna propaganda enako strupenim plinom in drugim vojnim sredstvom označuje kot potrebna ali vsaj kot neizogibna, dočim naj bi bila povojna propaganda zopet samo v prvi vrsti francoskega izvora. Razne nepopolnosti in razna nesoglasja ponižujejo Nittijevo knjigo na propagandno delo za Anglijo in proti Franciji. S tem pa knjiga izgublja svoj namen in tvori tudi del evropske tragedije.

Evropska tragedija ima svoj glavni vir v tem, da vodi evropske države in javno mnenje še mnogo državnikov in politikov, ki ne najdejo, odnosno ne razumejo prave podlage za mir in sporazum. Nitti na primer je v duhu splošnega imperijalizma in maščevalnosti ustvarjal oboroženi mir, podpisoval njegove pogodbe, potem pa dolgo časa molčal in šele tedaj je spregovoril, ko so mu drugi iztrgali odločilno vlogo in ko je sam izkusil divjaštvo vseh strašnih izrastkov medvojnega in povojnega razpoloženja. Ko je spregovoril ter začel objavljati svoje knjige, pa ni imel toliko poguma, da bi to razpoloženje resnično predstavil in obsodil, ampak je začel ostro slikati samo to, kar se je iz vsega tega razvilo. Francoska politika, ki jo napada, je zanj celota od leta 1918 pa do danes in ravno tako tudi angleška politika, katero na splošno hvali.

Nittijevi spomini in on sam so nam priča, da tragedije Evrope tako dolgo ne bo konec, dokler se temeljito ne odpravijo ter brezobzirno ne obsodijo med in povojni duhovi in nazori. Evropske države bodo šle složno in sporazumno le tedaj obnovi in trajnemu miru nasproti, ko bodo imele vse prave ljudske zastopnike na vodilnih mestih. Danes se ne sme več govoriti splošno o kaki francoski, angleški, nemški ali katerikoli politiki, ampak vprašati se je treba, ali odločujejo v Franciji, Angliji, Nemčiji ali drugod pravi narodni zastopniki ali pa predstavniki skupin, ki imajo profite tudi od vojne in vojne politike ter vsled tega prav malo potrebe in razumevanja za pravi in trajni mir.

Politične beležke.

Ljuba Davidovič o ustavi. V Beogradu je dobil dopisnik dnevnik »Az Est« v Budimpešti od predsednika vlade Davidoviča naslednjo izjavo glede sporazuma in ustave: V vladni deklaraciji so predvidene mere in pota, glede katerih soglašajo stranke, ki sestavljajo vladno večino. To zadostuje, da se pomirijo duhovi in da se

ustvari atmosfera medsebojnega zaupanja, ki je neobhodno potrebna za vsak politični sporazum. Centralistična administracija je mogoča samo v državah, ki so že cele veke ujedinjene in ki imajo čisto dovršeno administrativno ustrojstvo. Pa še to ni soglasno z načeli prave demokracije, ki zahteva, da narod kolikor mogoče sam vodi svoje posle. Pri nas je upravni centralizem nemogoč, ker bi kvaril normalno poslovanje državne administracije. Če je vidovdanska ustava zapreka demokratski organizaciji države, bomo znali temu od pomoči, ker nič ni večno, najmanj pa ustava, ki je delo ljudi in časa. V vsakem slučaju pa se nobena sprememba ustave ne more izvršiti drugače, kot zakonitim putem, kakor je to v sami ustavi predpisano.

Notranji minister Nastas Petrovič je ponovno portretiral Pribičevića. Pred dnevi smo objavili v »Straži«, kako je označil g. notranji minister Petrovič Pribičevića in njegovo delovanje napram glavnemu uredniku zemljoradniških »Novosti«. Ta poriret je Pribičevića silno v živo zbudil in v prirojeni maščevalnosti se je zagnal v svojem glasilu v Petroviča, kateremu je očital v 12 točkah razne nerednosti in protizakonitosti, ter korupcijo, katero bi naj bil uganjal g. Petrovič v svojo korist. Na te Pribičevićeve, popolnoma iz trte izvite očitke je Petrovič zopet krepko odgovoril, ovrigel vse izmišljotine in med drugim dodjal še nekaj potez k izpopolnitvi Pribičevićevega portreta. Petrovič izjavlja: Jaz bi danes lahko dodjal še marsikaj, kar bi šlo na račun delovanja in morale tega politika (Pribičevića), ki se nam vsiljuje že pet let ter na vse strani seje nesrečo, iz katere rezultirajo mnoga, ter največja zla, ki gnjavijo danes našo novo domovino. Tokrat izjavljam s svojim podpisom, kar sicer ni običaj v javnem življenju, o Pribičeviću še to: On (Pribičević) v svoji nenormalnosti ne pozna nobenih mej. Nato pobija Petrovič Pribičevićeve očitke in zaključuje svoj članek takole: Naj postane znano vsem, kaj in kako so kradli (Pašič—Pribičevićeve družba) v naši državi na najbolj žalosten način. Lopovi bi se zopet radi priplazili do oblasti. Tokrat ne bodo usli zasluženi kazni. S svoje strani bom storil vse, kar bo v moji moči, da bom dokazal, na kak način so si oni pridobili bogastvo, nato pa bom spravil pred sodišče tudi moje privatno bogastvo in tedaj bodo privezani na sramotni oder vsi oni, ki v nadi, da skrijejo svoje lopovščine, klevetajo o meni, a Nastas Petrovič bo ostal častit kakor je bil dosedaj. Jaz zahtevam sodišče in ako mi to dokaže, da sem kriv, naj bom kaznovan. Bolnemu in brezpametnemu Pribičeviću naj bo to tokrat dovolj. Kmalu bom povedal o Pribičeviću še več.

Velike skrbi radikalov. Radikalna stranka je danes v najtežjem položaju in ne ve ne kod ne kam. Ne da se govoriti o kakem idejnem pokretu ali o kaki idejni grupaciji v njenih vrstah, ampak samo o tem, da radikalni voditelji od prvega do zadnjega danes z največjo muko mislijo na to, kako bi se še pravočasno rešili pred nevarnostjo sramote, katero jim na vsak način nakoplje postopanje proti njihovim tovarišem—korupcijonistom. Če pridejo bivši ministri Lazica Markovič, Velizar Jankovič, pop Janjč, Kojič in drugi enkrat pred sodišče, je gotovo, da bodo obsojeni in s tem je tudi cela radikalna stranka, v prvi vrsti pa radikalni poslanski klub in strankino vodstvo, udarjeno z največjo sramoto in škodo. Da se to prepreči, so radikali kratko rečeno, pripravljeni na vse. Sledili bi Pašiču ali divjaškemu Žujoviču na oboroženo manifestacijo, sledili bi pa tudi Ljubi Jovanoviču, če bi jih mogel na kak način zopet uvesti v vlado, ne glede na to v čigavi družbi. — Samo to je težko, da niti ne morejo reči, kateri izgledi so slabjši, ali oni z oboroženo manifestacijo ali pa oni, da bi jih kak Ljuba Jovanovič zopet privedel v vlado. Vsi člani radikalnega kluba, ki so osebno pošten in čisti, obžalujejo, da niso prej, dokler je bil še čas, bolj podpirali akcije Ljuba Jovanoviča, ki je tudi pošten, a premalo odločen, ali pa, da niso takoj sledili Nastas Petroviču. Danes so tudi pošten radikali na potu, da postanejo deležni sramote svojih koruptnih tovarišev. Po raznih na pol radikalskih listih zadnji čas pišejo, da se bo vlada mogoče razširila tudi na radikale, češ, da bi potem ne potrebovala več Radičeve pomoči in da bi imela proste roke proti hrvatski seljaški stranki. — Namen teh vesti je prozoren in naklepi se ne bodo obnesli vsled odpora vseh poštenih in pravičnih, ker je jasno, da bi radikali za to šli v vlado, da rešijo svoje korupcijoniste že davno zaslužene kazni.

Korespondenca Pašič—Protič. Kakor je napovedal, tako je tudi začel objavljati sotrudnik pokojnega Protiča dr. Momčilo Ivanič v listu »Radikal« zanimiva pisma, ki so se izmenjevala med Pašičem in Protičem. Ta pisma dokazujejo, da je Pašič začel svojo današnjo politiko po hujskanju in varanju Pribičevića. Kakor znano, je bil Protič sestavljal prvo skupno jugoslovansko vlado; ki je morala biti že z ozirom na tedanje mirovno konferenco koncentracijska in bi bila morala tako tudi ostati do podpisa mirovnih pogodb in do končne rešitve naših važnih mednarodnih vprašanj. To je uvideval tudi Nikola Pašič, ki je pisal 29. julija 1919 Protiču med drugim: »Smatram, da stanje, ki nas sili, da molčimo

in trpimo, ne bo dolgo trajalo. Ko bo sklenjen mir, bomo lahko brez škode za narodno stvar govorili javno in glasno, da bodo vsi videli, kaj je napravil za ujedinjenje in osvobojenje ta in kaj oni.« Toda Pribičeviću strankarska žilica ni dala miru. Ze z ustanovitvijo demokratske stranke je pričel netiti strankarske strasti in res je prisilil Protiča, da je dal s svojo koncentracijsko vlado vred ostavko v trenutku, ko bi bila sloga na zunaj najbolj potrebna. Nikola Pašič je pisal povodom te ostavke Protiču med drugim: »Iz besedila ostavke se vidi, da so člani Tvojega kabineta hoteli izzvati krizo za vsako ceno. Če je prišlo že tako daleč, je razumljivo, da je Tvoja vlada odstopila. Ni mi treba omenjati, da je prišla ostavka vlade v zelo neugodnem trenutku. Italijani in Rumuni jo bodo izrabili v svojo korist. Mi bi morali najprej dati ljudstvu sredstva za življenje, predvsem urejen promet, namesto tega pa se je začela strankarska borba.« V naslednjem svojem pismu na Protiča pa piše Pašič med drugim: »Sedaj, ko so začeli drugi strankarsko borbo prezgodaj in ko se je javno mnenje zainteresiralo za razpravo o strankah, tudi mi (radikali) ne smemo držati rok križem.« — Iz teh citatov je razvidno, kako je sodil Pašič o politiki Sv. Pribičevića za časa mirovne konference in zato je zelo značilno njegovo današnje politično sodelovanje s človekom, ki je bil za državo že od prvega njenega početka največji škodljivec bodisi na zunaj, bodisi na znotraj.

Po svetu.

Politični umor v Italiji. Nad fašistovskim poslancom in generalnim podtajnikom fašistovskih strokovnih organizacij Armandom Casalini je bil med tramvajsko vožnjo v Rimu izvršen atentat. Poslanec Casalini je dobil v glavo tri revolverse strele ter je par ur po atentatu umrl v bolnici. Atentator je neki Giovanni Corvi in fašisti hočejo sedaj prepričati svet, da je komunist ali socialist in da je izvršil atentat, da maščuje smrt Matteottija. Opozicijonalni listi pa trdijo, da je Corvi streljal iz osebnega maščevanja in to se potrjuje s tem, da je bil poprej vratar vile, v kateri je poslanec Casalini stanoval, in da je tega sovražil, ker ga je spravil ob službo in stanovanje. Po atentatu so fašisti demonstrirali ter hoteli demolirati tiskarne listov, ki so pisali, da atentat ni politične, ampak osebno maščevalne narave. Vojaštvo je izgrede preprečilo.

Društvo narodov in Nemčija. Pred zaključkom V. zasedanja Društva narodov se pričakuje še poziv Nemčije k pristopu v narodno zvezo. Po raznih angleških listih se naglaša, da je razorožitev tako dolgo nemogoča, dokler Nemčija, Rusija in Amerika ne pristopijo v Društvo narodov. V Nemčiji je bivši državnozborni predsednik Loebe naslovil javno pismo na zunanjega ministra dr. Stresemanna ter zahteval vstop Nemčije v Društvo narodov. Stresemannov list »Die Zeit« odgovarja na ta poziv: Radi stvarnih razlogov se Nemčija v tem vprašanju ne sme prenačljiti. Če bi Macdonaldov duh vladal v Društvu narodov, potem bi se o pristopu dalo takoj govoriti. Za Macdonaldom je pa govoril Herriot in ker je hvalil versailleski mir, je stvar drugačna in Nemčija s pristopom k Društvu narodov tega nasilnega mira ne more potrjevati. — Francoški desničarski listi pišejo zelo skeptično glede razorožitve in glede Nemčije. Pravijo, da bi se moralo od strani Francije vsaj eno leto postopati z Nemci kot s premaganci, ker je drugače nevarnost, da bodo Nemci začeti tako postopati najprej z Angleži, potem pa s Francozi.

Madžarski grof na ženevski konferenci. Na seji Društva narodov je nastopil madžarski delegat grof Appony z največjo netaktičnostjo in drznostjo. Kritiziral je na vso moč angleške predloge ter je obtoževal Društvo narodov, da ne štiti malih narodov in da jim tudi ne pusti, da bi se z dovoljno oboroženo silo sami varovali. Grofov govor je bil tudi primerno zavržen, češ, da ni upravičen izražati nezaupanja Društvu narodov, ki je gotovo boljše zaščitnik pravic narodnih manjšin, kot pa Madžarska od nekdanj in danes. Edini, ki se je z madžarskim netaktnim nastopom popolnoma strinjal, je bil poljski delegat.

Vandervelde v Sofiji. Dne 10. t. m. je dospel v Sofijo vodja belgijskih socialistov Vandervelde. Njegov prihod je bil naznanjen s posebnimi plakati; večina listov ga je iskreno pozdravila, nekateri ga pa napadajo radi tega, ker je nekoč za Belgijo podpisal mirovno pogodbo.

Aretacija zemljoradniškega poslanca v Bolgariji. V Sofiji je bil aretiran brez vsakega vzroka eden voditeljev zemljoradniške stranke, posl. Petrina. Aretirani je bil velik prijatelj umorjenega Petkova in hud nasprotnik sedanjega režima.

Nova eksplozija na Rumunskem. V rumunski trdnjavi Ahmari je prišlo v municijskem skladišču do silovite eksplozije. Deset vagonov municije je zletelo v zrak in trdnjava je znatno poškodovana. Sumijo, da je eksplozijo zakrivil atentat neznanih zločincev.

Ameriško posojilo Franciji. Amerikanci so našli prav dobro in originalno pot upliva na Francijo, kjer se je začelo od strani desničarjev silno agitirati proti posojilu za Nemčijo. Amerikanski bankirji so namreč sklenili in ponudili za Francijo posojilo od 100 milijonov dolarjev, kakor hitro bi enkrat Nemčija dobila svoje posojilo.

Tajno ukrajinsko vseučilišče. Dokaz najhujšega terorja Poljakov nad Ukrajinci je gotovo tudi zadeva ukrajinskega vseučilišča v Lvovu. Temu vseučilišču je poljska vlada vzela pravico javnosti in Ukrajincem je hotela vsiliti rusko visoko šolo v Krakovu. Ukrajinci pa v to vseučilišče niso vpisali nobenega slušatelja, ampak so tajno v Lvovu nadaljevali vseučiliški pouk. Lansko leto je imelo tajno vseučilišče okrog 140 slušateljev. — Rektor je bil profesor Mudry, ki so ga Poljaki naravnost barbarsko preganjali in ga bodo sedaj najbrž zopet zaprli. Tudi letos so se ob sklepu pouka po vseh gimnazijah, kjer so ukrajinski dijaki, pojavili letaki in pozivi za vpis na tajno ukrajinsko vseučilišče.

Pred volitvami v Rusiji. V kratkem času bodo po celi Rusiji izvedene volitve v sovjete. V političnih krogih trdijo, da se način volitev ne bo spremenil, to je, da bodo volitve ostale javne. Pred izvedbo volitev bodo pa dosedanja člani sovjetov hodili po deželi in poročali o svojem delu. Sovjetski listi močno priporočajo, naj bi se sovjeti spopolnili tudi z ženskimi člani. Potrebno je, da je treba izvoliti v sovjete večje število nadstrankarskih zastopnikov kmetijskega ljudstva. Komunistični listi in glavni odbori so naložili svojim organizacijam, naj postavljajo samo najboljše ter v vsakem oziru najposobnejše in najuglednejše ljudi za kandidate.

Dnevne novice.

Pripravljani odbor za I. slov. Marijanski kongres v Ljubljani vladno prosi vse preč. gospode, ki so prejeli izkaznice za polovično vožnjo, da bi čimprej odposlali denar in neprodane izvode odboru, da more skleniti račune. Poštne stroške odračunajte. Ako kdo ni prejel položnice, naj jo naroči pri pripravljalnem odboru v Ljubljani.

Zahvala sklicateljev sestanka bivših vojakov iz svetovne vojne na Brezjah 31. avgusta t. l. Vsem, ki so pomagali prirediti krasno uspeli sestanki dne 31. avg. na Brezjah in vsem tovarišem, ki so se ga udeležili, izrekamo prisrčno zahvalo! Obenem sporočamo, da smo od prebitka darovali 1000 D društvu invalidov, 1000 D vojnim slepcem (od teh je bilo 544.50 D posebej v ta na men zbranih na Brezjah), novo izvoljenemu odboru, ki naj bi dalje deloval v smislu sestanka, pa smo izročili ostalo svoto, v kateri je vključenih 1268 D, nabranih za spominsko ploščo na Brezjah. Prosim vse Slovence, da odboru pomagajo z darovi izvrševati njegove dobrodne namene v korist tistim, ki so vsled vojne največ trpeli. V odboru, izvoljenem 31. avgusta na Brezjah so gg.: Colarič (predsednik), Bonač, Hafner, Jovan, Maticič, Mihevc, Pavlin, Šturm, Wagner, 1 invalid (ki ga določi društvo invalidov). Ljubljana, 12. septembra 1924. Sklicatelj.

Smrtna koša. V Rušah je v soboto, dne 13. t. m. umrla gospa Ana Ambrouš, profesorjeva vdova. Pogreb se vrši danes ob 16. uri.

Vsled popravila dravinjskega mosta pri tovarni tanina v Majšpergu, v tiru okrajne ceste Ptuj—Rogatec—Celje se zatvori težki promet od 2. do 30. septembra, lahki promet pa se lahko vrši samo do 15. septembra. Vozniki s težkimi tovori in avtomobilisti, ki vozijo iz Ptuja na Rogatec se morajo obrniti na Bregu pri Ptuj na okrajno cesto Ptuj—Krapina skozi Podlehnik in Sv. Trojico v Halozah na Žetale. Iste poti se morajo poslužiti tudi vozniki v obratni smeri. Vozniki z lahkimi tovori vozijo od Majšperga naprej po okrajni cesti Majšperg—Sitež ter v Skrbljan po občinski cesti zopet nazaj na okrajno cesto Ptuj—Rogatec pri gostilni Pišek na Bregu pri Majšpergu. Promet v smeri Rogatec—Ptuj se vrši istotako po navedenih progah. Vozniki in avtomobilisti, ki vozijo v Celje, ali od tam na Ptuj, se obrnejo v Majšpergu na okrajno cesto Majšperg—Poljčane in obratno.

Zbor pravnikov v Zagrebu. Ideja o zborovanjih pravnikov iz cele države je padla na rodovitna tla. Pravniki so pravilno doumnevali visoki pomen takih zborovanj, o tem priča veliko zanimanje za zbor. Prijavilo se je okoli 300 udeležencev iz vseh krajev, tudi najoddaljenjših naše države. Posebno velika bo udeležba iz Srbije in Vojvodine. Zajamčeno je torej, da se bodo na zboru položili temelji instituciji stalnih kongresov jugoslovenskih pravnikov, sličnih kakor obstoje pri drugih narodih, zlasti Nemcih in Čehih, kjer imajo ti kongresi velik vpliv na teoretski in praktični razvoj prava. Važnosti zboru se zaveda tudi naša pravosodna uprava, g. minister dr. Hrasnica se za zbor živo interesira in ga tudi osebno poseti. Dalje je dovolil sodnikom, kolikor dopuščajo službeni posli, dopust za čas zborovanja. G. minister saobračaja pa je naklonil znatno znižanje na železnici in sicer na eno četrtino vozne cene. Zbor se vrši v dneh 19., 20. in 21. septembra v Zagrebu. Pričetek zborovanj v petek, točno ob 11. uri dopoldne v saborski dvorani. Konstituiranje zboru, referati in koreferati v plenumu. Zvečer priredi Pravniško društvo na čast gostom banket v veliki dvorani Streljane. — V soboto dopoldne: razprave v sekcijah, popoldne: nadaljevanje razprav, manjši sestanki, razgledovanje mesta, zvečer ob 7. uri slavnostna gledališka predstava (Baranovič: Licitarsko srečanje in Leoncavallo: Glumači). Ob 9. in pol raut, ki ga da gospod župan mesta Zagreba. V nedeljo: Zaključno zborovanje v saborski dvorani. — Referati: 1. Osnovanje stalnih pravniških kongresov,

2. Zakonodavna tehnika, 3. Pravna pomoč v državi, 4. Prisilna poravnava izven konkurza, 5. Odvetniški red. Za ponedeljek, dne 22. je povabil g. minister dr. Hrasnica vse udeležence, da si ogledajo kaznilnico v Lepoglavi. V Lepoglavi in nazaj vozi udeležence brezplačno poseben vlak. Udeležencem izven Ljubljane bo poslal legitimacije za vožnjo zagrebški pripravljalni odbor, ljubljanskim udeležencem jih bo pa razdelil ljubljanski pripravljalni odbor. Udeleženci, ki so prosili za stanovanje v Dijaškem domu, se napolitjo naravnost v Dijaški dom, Vodnikova ulica, ostalim se naznani stanovašišče v Zagrebu v pisarni zbora. Pisarna posluje od 18. do 22. t. m. v Gunduličevi ulici št. 7-1 v prostorih Društva hrvatskih književnika (telefon št. 7-52). Do 18. t. m. daje potrebne informacije tudi tajnik Pravničkoga društva, dr. Ivo Politeo, Dalmatinska ulica 4 a, telefon 16-99. Ljubljanski udeleženci odpotujejo v petek, dne 19. zjutraj ob 5. uri 28 in prispejo v Zagreb — glavni kolodvor ob četrta na 11. Tem se pridružijo v Zidanem mostu udeleženci iz Štajerske. Udeleženci preko Karlovca se vozijo najbolje z vlakom, ki dospe v Zagreb ob 9. uri 25. V Zagrebu — glavni kolodvor jih sprejmejo odposlanci pripravljalnega odbora; če namerava dospeti večja grupa v Zagreb ob drugem času, naj javi to pravočasno. — Posebni programi se razpošiljajo te dni vsem udeležencem. — Pripravljalni odbor v Ljubljani.

Vlada dovolila plemenske zastave. Notranje ministstvo je dovolilo uporabo plemenskih zastav in plemenskih grbov pod pogojem, da na zastavah in grbih ne sme biti napisov, ki bi netili plemensko mržnjo, poniževali ugled in dostojanstvo države ali bili naperjeni proti državnim zakonom.

Pretnje osijejskih orjunccev. Povodom zadnjih izgrediv v Osijeku je mestni odbor tamošnje orjuncce poslal notranjemu ministru Nastasu Petroviču v glasilu Pribičevcev »Jug« naslednje pismo: »Vprašamo Vas, gospod minister, kaj nameravate storiti, da preprečite prelivanje krvi, ki je tekla tudi na bojiščih, ko so se Frankovci in Radičevci borili za Franca Jožefa. Če ne bo Vaša akcija brza in odločna, bomo sami prisiljeni, da razorožimo njihove tabore in luknje, da se obranimo njihovih napadov. Prvi napad na kakega državi in kralju udanega borca bo 10 nasprotnikov plačalo s svojimi glavami. To je naša zadnja prošnja, kateri bo sledilo to, kar si najmanj želite. — Tako odkrite pretnje še sigurno nobeno društvo ni izreklo in notranji minister bo sigurno na njo reagiral, ampak seveda po svoje, ne po želji orjunccev.

Nazarenci. Nazarenci niso verska sekta v pravem pomenu besede, ampak nekaj duševni krog pripadnikov raznih veroizpovedovanj v duhu najodločnejše miroljubnosti. Nazarenci se — kakor je znano že iz avstrijske vojske — upirajo nositi orožje ter utemeljujejo to z izreki sv. pisma. Mnogo Nazarenccev je pri nas v Bosni, še več pa v Slavoniji in Banatu. Pod Avstrijo so vojake Nazarenci najprej drakonično kaznovali, potem pa, ko so uvideli, da se s kaznovanjem ne ubija ideja, so jih pa pridrevali k vojaški službi brez orožja: saniteti, trenu, telefonskim in drugim oddelkom, kjer so prav pokorno in vestno vršili svojo službo. Tudi v naši državi so Nazarenci kaznovali že z večletno ječo in sedaj je v Hloku slučaj, da je 80 vojnih obveznikov-Nazarenccev sestavilo prošnjo na vojnega ministra ter v njej razložilo svoje stališče. Ker odločitev od vojnega ministra še ni prišla, so Nazarenci zaprli, ko niso hoteli položiti prisige v kolikor se tiče orožja in službe z orožjem.

Sejmski roparji. Te dni se je vršil v Čepini pri Osijeku velik sejm, na katerega so prišli slavonski seljaki od blizu in daleč. Med Čepinom in Dopsinom pa je čakalo sejmarje neprijetno iznenadenje. Cesto obdajajo od obeh strani širna polja, obsejana s koruzo in v tej koruzi so čakali v zasedi maskirani razbojniki. Ustavili so vsakogar in ga oropali. Enega kmeta, ki je hotel pobegniti, so ustrelili, drugega pa najprej s strelom ranili, nato pa z bajonetom zaklali. Roparje sedaj zasledujejo številni orožniški oddelki, vendar se jih še ni posrečilo izslediti.

Občina milijonarjev. Mnogo se je že pisalo o srečni dalmatinski občini Milna, kateri je njen rojak Sargo zapustil v Ameriki ogromno dedščino, da se Milna po pravici lahko smatra za najbogatejšo občino v naši državi. Pred kratkem je prispel prvi obrok zapuščine iz Amerike in občinski svet je začel s tem denarjem pametno gospodariti, da pomaga vsem občanom. V mestecu se sedaj grade krasne ceste, vodovod, kanalizacija, da ima številno revno prebivalstvo dovolj zaslužka. — Nadalje namerava občina zgraditi vzorne ljudske šole in eno srednjo šolo; za revne dijake je določila 100 tisoč dinarjev štipendije.

Ivoz našega tobaka. Uprava državnih monopolov je pripravila večjo količino tobaka za letošnji izvoz. Leta 1922 smo izvozili 320 vagonov tobaka, leta 1923 500 vagonov, letos pa računajo, da se bo izvozilo 1520 vagonov, v vrednosti 1.5 milijonov dinarjev. Kot kupeci pridejo v prvi vrsti v poštev Holandija, Čehoslovaška in Italija.

Kje dobijo dijaki knjige in šolske potrebščine po najnižjih cenah? Gimnazijci, realčani, učiteljskišniki, dijaki trgovske ter meščanske šole dobijo šolske knjige, šolske potrebščine, kakor: zvezke, peresa, svinčnike, sestila, risala, risalne deske itd. natančno po najnovejših šolskih predpisih in najceneje v novi prodajalni Cirilove tiskarne, Aleksandrova cesta 6 — v palači Zadrudne gospodarske banke in pa v stari, ter že skozi leta in leta v Mariboru najbolj priljubljeni prodajalni Cirilove tiskarne na Koroški cesti 5.

Starši in dijaki! Vse šolske potrebščine kupite po najnižjih cenah v prodajalni Tiskarne sv. Cirila na Koroški cesti in pa v njeni podružnici, v hiši Zadrudne gospodarske banke, tik frančiškanske cerkve na Aleksandrovi cesti.

Novi tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Iz Maribora.

Velik shod volilcev Slovenske ljudske stranke bo danes, dne 15. septembra ob pol 8. uri zvečer v dvorani Gospodarske banke. Na shodu govorijo: Narodni poslanec Franjo Žebot; kandidati dr. Anton Jerovšek, dr. Josip Leskovar ter zastopniki železničarjev, obrtnikov, državnih nastavlencev in delavcev. Volilci, zaupniki, agitatorji: Poskrbite za številno udeležbo volilcev!

Volilna shoda SLS se vršita v četrtek, 18. septembra ob pol 8. uri zvečer v novi dvorani gostilne Anderle na Koroški cesti št. 3, poleg Cirilove tiskarne (poprej dvorana v Splavarski ulici). Ta shod je namenjen za I. in IV. okraj. V petek, 19. septembra ob pol 8. uri bo pa enak shod v dvorani gostilne Nendl (Fridau) za magdalensko predmestje. Govori poslanec Žebot in drugi.

Ali je tega treba? Nemški volilni odbor v Mariboru pod predsedstvom Naskota in Glaserja pošilja te dni mariborskim volilcem, ki stanujejo v Gradcu, Dunaju in drugih avstrijskih krajih pozive, v katerih se jim strogo naroča, da morajo na vsak način priti 21. septembra voliti »die deutsche Liste«. Visokošolci, sinovi mariborskih »velenemcev«, ki so ostali vpisani v volilnem imeniku, so te dni že pripotovali v Maribor. Svoj prihod sta javila nemškemu volilnemu odboru že tudi trgovca Matija Ziegler in Robert Lininger, ki sta se nedavno izselila v Avstrijo. Tako mobilizira velenemški kapital svojo volilno moštvo. Ali je Nemcem tega treba? Ali je potrebno, da se začne zopet nacionalna borba? Ali si vi trgovci Hartinger, Greiner, Rogatsch, Jeglitsch, Lotz, Schell, Pergler, Michelitsch in tovariši na nemški kandidatni listi želite take borbe? Ali vam je ljubši nemir in razburjanje, nego sedanji mir in medsebojno spoštovanje? Pametni in pošteni obrtniki, trgovci in posestniki bodo dne 21. septembra glasovali za slovensko stranko, ki ima prvo škrinjico. Saj na tej listi kandidirajo poštenjaki in dobri gospodarji, kakor je dr. Jerovšek, trgovec Vid Murko, tesarski mojster J. Nekrep, slikar Lorber, mizar Viher in drugi. Na slovenski listi so možje, ki hočejo, da vlada mir in sporazum med Slovenci in Nemci. Voditelji nemške liste pa že sedaj sejejo sovraštvo, nemir in hočejo razplameniti nacionalne strasti. Ker tega pošteni in zavedni mariborski volilci nočejo, bodo v nedeljo, 21. septembra vrgli volilno krogeljico po ogromni večini v škrinjico slovenske stranke, to je v prvo škrinjico.

Nemci v Mariboru sami odločno obsojajo agitacijo nemških nacionalcev. Pri poslancu Žebotu se je danes zjutraj oglašil pošten mariborski Nемец, ki je sledeče izjavil: Mnogi Nemci ne odobravamo načina volilne gonje, kakor so jo pričeli vsenemški agitatorji. Nemci, ki hočemo mir, nimamo prav nič od tega, če pride Mühleisen ali Glaser v občinski svet. Mi smo z dr. Jerovškom, dr. Leskovarjem in drugimi vašimi odličnimi kandidati prav zadovoljni in bomo zategadelj vrgli krogeljico v prvo škrinjico. Nam je glavno to, da socialdemokratski zapravljiveci ne pridejo na magistratu do večine. Radi tega bomo pošteni Nemci glasovali ne za vsenemško, ampak za slovensko listo. Če rabimo intervencije v kaki gospodarski ali uradni zadevi, nam poslanec Schauer še nikdar ni nič pomagal. Bodite prepričani, da bomo pošteni Nemci volili prvo listo. — Tako govori Nемец, ki ne mara, da bi se razpasla nemškona-cijonalna gonja. Ime odličnega Nemca je na razpolago.

Pošteni Nemci, posebno obrtniki izjavljajo, da bodo glasovali za slovensko listo, ker ne marajo, da bi se zopet otvoril nacionalni boj, kakor bi ga radi pričeli v Mariboru gospodje Glaser, Mühleisen in drugi, ki so postavili nemškona-cijonalno listo. Dobivamo vsak dan izjave poštenih Nemcev, ki pravijo, da hočejo mir in sporazum s Slovenci. Nemški nacionalci pa bi zopet radi začeli boj na nož.

Pravo

Schicht

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

prihrani čas in denar. Zadostuje, ako s Schicht-ovim milom samo enkrat po perilu potegneta, tam kjer morate z navadnim milom trikrat.

Mariborski volilci!

Naša škrinjica je

1.

!! prva !!

Pristaši Slovenske Ljudske stranke! Na dan volitev dne 21. septembra vrzite vsi krogljico v

PRVO ŠKRINJICO,

ki je škrinjica slovenskega Narodnega bloka.

PRISTAŠI! SLOVENCII!

Agitirajte od moža do moža, da gredo vsi Slovenci dne 21. septembra na volišče in volijo v PRVO ŠKRINJICO!

PRISTAŠI SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE!

Dne 21. septembra vsi do zadnjega na volišče! Kdor ostane takrat doma, izda naš slovenski Maribor!

Nov davek na uvoz živil v Maribor hoče uvesti socialdemokratski vodja Bahun s svojim predlogom, ki še danes počiva na magistratu. Kdo bi plačal ta nov Bahunov davek? Ubogi človek, revna familija Delavci, železničarji! Ne pozabite, da vam je hotela socialdemokratska stranka s svojim Bahunom podražiti moko, kruh, sladkor, kava, meso, mleko in druge potrebščine. Če bo Bahun dobil 21. septembra za svojo listo večino, bo nadaljeval s svojimi nesmiselnimi predlogi. Proč z Bahunom in njegovimi, ki so delali za pospeševanje draginje v Mariboru.

Znani Bahun je, odkar je bil izvoljen v občinski svet, stavil samo take predloge, s katerimi je naložil manj premožnim večja bremena. Slavni »bahunovec« je njegov prvi uspeh.

»Vse bo cenejše«, so kričali leta 1921 socialisti, ko je prišel na magistrat rdeči župan. A ravno nasprotno se je zgodilo. Bahun je za nesmiselnimi predlogi in sklepi pomagal podraževati vse stvari.

Proti malim obrtnikom in trgovcem je nastopil v občinskem svetu često klub socialnih demokratov pod vodstvom Andreja Bahuna. Nedavno je stavil predlog, da se na Glavnem trgu prva vrsta branjevcev vrže na novi Glavni trg. Bahun je hotel odvzeti tem ljudem njihove stare pravice in jim iztrgati itak borni zaslužek. Zaka? Iz gola sovraštva do nekega obrtnika, ki je obrnil Bahunovi stranki hrbet. Občinski svetovalci: dr. Leskovar, dr. Jerovšek, Žebot in Lorber pa so se zavzeli za male obrtnike.

Čudna »ljubezen« socialistov v občinskem svetu do bogatih verižnikov. Nedavno se je v mariborskem občinskem svetu mnogo govorilo o izvoznikarski firmi Predovič in Brigljevič. vodja socialistov Bahun se je namreč silno potegoval za te milijonarje. Predlagal je, da se samo tem milijonarjem dovoli uporaba novega dela hladilnice za nizko ceno 10.000 K za celo leto. — Dokazalo se je, da je gospod ravnatelj klavnice samo v 14 dneh dobil za ta del hladilnice toliko najemnine od drugih izvoznikarjev in mesarjev, kakor se je Bahun pogodil s Predovič—Brigljevičem za celo leto. Izračunajte, koliko škode je trpela mestna občina vsled tega. Dr. Leskovarju in dr. Jerovšek se je posrečilo, da se je ta nesrečna Bahunova pogodba z omenjenima milijonarjema preklcala. Zelo čudno je tudi, da sta se Grčar in Bahun vozila v goste k Predoviču v Zagreb. Ni težko uganiti, odkod ta velika rdeča ljubezen do milijonarjev izvoznikarjev. In tak človek bi še rad naprej imel glavno besedo na magistratu? Kdor je proti korupciji, ki so jo uganjali Bahun in njegovi rdeči bratci, ta bo šel dne 21. septembra volit kandidatsko listo Slovenske stranke, ki ima PRVO škrinjico!

Socialisti so izdali veliki letak z napisom: »Proti Žebotovi nesramnosti«. Srdijo se nad tem, ker je posl. Žebot na železničarskem sohu razkrinkal, da je vodja socialdemokratske stranke v Jugoslaviji, sodrug in poslanec Divac dne 12. avgusta v narodni skupščini glasoval proti novi vladi. Glasoval je s Pašičem in s tem dokumentiral, da mu je bila prejšnja korupcionistič-

na in nasilna Pašič—Pribičevićeva vlada ljubša, nego nova. Njegov poslanski tovariš iz Vojvodine je ravnal bolj pametno in se je vzdržal glasovanja. Divac pa je z glasovanjem proti novi vladi stopil na stran Pašiča. — Glasoval je enako kot vsi Pašičevci in Pribičevci. Ker z malimi izjemami celokupno železničarstvo obsoja ta nastop poslanca Divaca, skuša sedaj vodstvo socialne demokracije z zavijanjem resnice svojega voditelja potom letakov oprati. A zamorec je tako črn, da mu nobena Bahunova »žajfa« ne bo pomagala. Izdajstvo je izdajstvo, pa naj ga obrnejo kakor hočejo.

Izjava in pojasnilo. Na velikem železničarskem shodu v Mariboru sem pribil dejstvo, da je vodja socialdemokratske stranke v Jugoslaviji, poslanec Divac pri glasovanju o deklaraciji nove vlade glasoval s Pašičem in Pribičevićem. Mariborski socialdemokrati po svoji »Volksstimme« pišejo, da ni res, da bi Divac glasoval za Pašiča. Ponavljam, da je dne 12. avgusta Divac glasoval proti novi vladi za Pašiča. Njegov glas je zabeležen med 114 glasovi Pašičevih in Pribičevićevih poslancev. V stenografskih zapisnikih parlamenta je to točno zabeleženo. Divac se sedaj sramuje svojega čina. A vse njegovo izbegovanje mu ne bo zbrisalo črnega madeža, ko je dne 12. avgusta 1924 dal vodja socialnih demokratov na razpolago korupcionistom in nasilnežem in je glasoval proti novi vladi, katera napoveduje boj korupciji in nasilju. Mislim, da ga ni delavca in železničarja, ki bi si želel nazaj Pašičev in Pribičevićev režim. A vodja Divac se je s svojim glasom javno izjavil proti novi vladi za Pašiča in Pribičevića. Delavski sloji, zapomnite si, kako vas izdajajo socialdemokratski voditelji! — Franjo Žebot.

»Proti Žebotovi nesramnosti« je napis letaku, ki ga je spisal Bahun, a korigiral ga je profesor Favaj. Kako nesramnost je povzročil poslanec Žebot? 1. Povedal je na shodu na vprašanje, kako je glasoval Divac, da je glasoval s Pašičem. 2. Nesramnost je, da je leta 1923, ko so bili nekateri železničarji radi štrajka zaprti, interveniral in so bili izpuščeni. 3. Da je interveniral, da so bili odpuščeni zopet sprejeti v službo. 4. Četrta nesramnost je, da je Žebot izposloval, da je čez 20 ubogih strojevodij in družinskih očetov, ki so bili odpuščeni, dobilo naše državljanstvo in so bil sprejeti. 5. Strašna nesramnost Žebotova je, da brez Bahunovega dovoljenja intervenira za uboge železničarske pare pri direkciji in v ministrstvu. 6. Drznost in nesramnost je, da sprejema na domu vsak dan po 30 do 40 in še več železničarjev in se zavzema za nje. — Da, da, to so tiste grozne nesramnosti, ki jih počenja Žebot in sploh naši poslanci nad železničarji. Bahuna in socialdemokratske voditelje boli, ker imajo železničarji in delavci iskreno zupanje do naših voditeljev.

Iz vrst železničarjev na glavnem kolodvoru smo dobili naslednji dopis: Gospod urednik, pojasnite nam naslednjo uganko: Andrej Bahun, ki se v Mariboru šofira za nekega voditelja (?!?) železničarjev, je zaposlen kot pisar na tukajšnjem kolodvoru. Mož pa že čeli dve leti tahinira, posedava po kavarnah, a službo vrši, kadar in kakor se mu zljubi. Za nas druge železničarje tahiniranje ne velja. Smo tudi preveč vestni, da bi stopali po Bahunovih stopnjah. Če se le malo odstranimo — v slučaju potrebe — nam je že kazen za petami. A Bahun pa se vsaka bolnega, pohaja po »svojih« poslih. On sme tahinirati, kolikor hoče. Nekdo od višjih ga drži. Uganka nam je tudi, odkod ima Bahun toliko denarja. Mi, njegovi tovariši še za kruh nimamo, a Bahun špila velikega gospoda. Ravnotako je postopal tudi Kristan, ko je kot »proletarec« železničarjem in delavcem hvalil svojo socialdemokratsko robo.

Župan Grčar ne kandidira več, ker hoče biti v slučaju socialdemokratske zmage znani Bahun župan mariborskega mesta. Grčar pojde za uradnika v neko denarno podjetje socialpatrijota in debelega Žerjavovega prijatelja Antona Kristana.

Smolo imajo socialni demokrati s svojimi voditelji v Mariboru. Nachtigall jih je prodal in odjadral v Pašičev radikalni tabor. Danes je bogataš, kakor se sam hvali. Slanovec je bil pri volitvah leta 1921 generalštabni vodja rdeče armade. Kmalu nato je za težke stotisočake kupil Lesno industrijo na Koroški cesti. Prodaj jo je za milijonski dobiček, postal verižnik in — radikal. Sedaj pojde za njim še Grčar. Splošno znano je, da je očka Bahun v tesni in prijateljski zvezi z izvoznikarji, posebno s Predovičem in Brigljevičem. Saj

MEINL-KAVA

časa ima dovolj, da se peča s takimi načrti. Njemu ni treba na železnici vršiti službe kot drugim navadnim zemljanom. Tudi podžupan Družovič, ki ne kandidira več, se pripravlja na nek drug kšeft. Ni čuda, da delavstvo in železničarji nimajo zaupanja več v socialno demokracijo.

Socialni demokrati so s svojim protivnojnim dnevom v Mariboru doživeli veliko blamažo. Pri vseh prireditvah je bila skrajno slaba udeležba. Najbolj klavern pa je bil socialističeni obhod. Tako maloštevilne »manifestacije« še nismo videli v Mariboru. Zborovanje pri Gambriu je bilo mrtvo. Edini mladič, stavec Ošlak je delal med suhoparnimi govori medklice in ploskal. V naših krajih se je socialna demokracija res izživela. — Noben pameten človek ne mara več slišati o socialpatrijotih. Posebno delavci in železničarji jim korporativno obračajo hrbet.

Odkrita in jasna beseda. Orjuna se nima v volilni boj v Mariboru prav nič vmešavati. Orjuna se sama šofira in vsiljuje. Tem gospodom mora biti znano, da slovenski skupni stvari samo škodujejo. Na naši listi ni orjuncem, pri bloku nima orjuna nič opraviti, slovenske stranke bodo že same izvršile agitacijo in brez osvoježene orjune priborile slovenski stvari zmago. Orjuncem, ki se silijo v ospredje, mora biti znano, da jih nihče, razun par ljudi, ne mara. Če hočejo res slovenski stvari koristiti, naj bodo lepo tiho in se prav nič ne vmešavajo v volilni boj.

Shod vojnih invalidov, organiziranih v Udruženju, se je vršil v nedeljo, dne 14. t. m. popoldne ob 2. uri v Mariboru v dvorani gostilne Kosovo. Govorili so: tajnik Fras o projektu novega invalidskega zakona, tov. Krepek o organizaciji, a tov. Čerpes o invalidskih zadevah. Na shod je bil povabljen tudi poslanec Žebot, ki je objasnili, kako stoji v parlamentu glede sprejema zakona o invalidih. Ena prvih točk skupščinskih sej bo ta zakon. A treba bo najti tudi kritja v novem proračunu. Poslanec je omenil še razne druge, za invalide važne zadeve. Končno so se sprejele razne resolucije.

Volilci, ki ne vedo, kje je njihovo volišče, dobijo pojasnilo v Tajništvu SLS v hiši Gospodarske zadruženke banke (poleg frančiškanske cerkve).

Poroča. Danes, dne 15. t. m., se je poročil v mariborski stolnici g. Štefan Novosel, trgovec, z gđ. Tončko Stržina, hčerko hišnega posestnika na Pobrežju. Kot prič sta prisostvovala: za nevesto g. Matija Gotta, za ženina g. Tone Kavčič, oba trgovca v Mariboru. Novoporočenecema obilo sreče!

Umrl je minulo soboto, zadet od kapi g. Alojzij Rojko, mizarški mojster v Splavarski ulici 7. Pogreb rajnega se vrši danes popoldan.

Zgodovinsko društvo v Mariboru. V soboto, dne 13. septembra t. l. ob 6. uri zvečer se je zbralo nekaj odbornikov in članov Zgodovinskega društva ter precejšnje število dam v slaynostni dvorani moškega učiteljskega, da prisostvuje slovesni prodaji od profesorja Gvajca krasno izdelane diplome praškemu vseučiliškemu profesorju dr. M. Murko, ki je bil ob priliki 20 letnice Zg. dr. imenovan častnim članom tega društva in se ravno nahajal v Mariboru. Predsednik društva, g. profesor Fr. Kovačič je v daljšem izbornem izdelanem nagovoru naslikal zasluge g. častnega člana pri zibelji Zg. dr., ki niso malo vplivale na ustanovitev društva. Dalje je narisal pomen narodopisja za zgodovinsko vedo, ter pokazal, da je ravno dr. M. Murko prvi povdarjal pomen narodopisja za Slovence in začrtal smeri te vede, ki ima takorekoč svoje središče v kmečki hiši, kar nam duhu splošnega imperijalizma in maščevalnosti ustvarja gospod doktor krasno pokazal po svojih delih, ki so malodane vsi tudi ozirajo na narodopis. Zato kaže tudi slika na častni diplom kmečko hišo, v kateri je tekla zibelka naših slovenskih znanstvenikov, tako tudi g. dr. Murko. Slavljencec se je v kratkih besedah zahvalil predsedniku in društvu za podarilo najvišje časti, katero lahko društvo komu podari in omenil: Ako je bila ustanovitev Zg. dr. leta 1903 potreba radi klica po slovenski univerzi, tako je obstoj društva še sedaj bolj potreben in še več takih žarišč, da nabira kamenčke za zgodovino našega naroda, da jih lahko potem univerza sezida v krasno poslopje. S krepkim, »vivat, floreat, crescat« je slavljencec končal svoje besede. Zvečer se je zbral prijateljski krug na nekaj časa v Grajski kleti v prijazen razgovor, kjer je g. prof. Murko marsikaj zanimivega pripovedoval iz svojega ravno končanega potovanja v Sandžak. Škoda, da je predsedništvo Zg. dr. šele v soboto predpoldan zvedelo o gotovem prihodu gosp. prof. dr. Murko v Maribor in ni moglo več razglasiti slavnosti v širših krogih. Gotovo bi se zbralo drugače veliko več občinstva k izredni prireditvi. — M. Lj.

Starši iz mesta in dežele, ki morate oskrbeti za novo šolsko leto svoje otroke s knjigami in drugimi šolskimi potrebščinami, vse dobite v veliki izbiri po kolikor mogoče nizkih cenah v novi podružnici Cirilove tiskarne, Aleksandrova cesta 6 (v novem bančnem posloppju, nasproti frančiškanski cerkvi). Vse šolske potrebščine razen knjig, dobite kakor dosedaj še tudi zanaprej v stari prodajalni Cirilove tiskarne, Koroška cesta 5.

Živinski sejmi v Mariboru zopet odprti. Pred več meseci so živinski tihotapci spravili v naše kraje iz okuženih občin v Medžimurju in na Hrvaškem od sliovke bolno živino v naše kraje. Mahoma se je pojavila sliovka in parkljevka tudi v Mariboru in okolici. Iz varnostnih razlogov je oblast dala takoj zapreti živinske sejme v Mariboru in okolici. Živinorejci niso mogli prodati odvišne živine. Barantavci so jih izrabljali. Na prošnjo kmetijskih podružnic in občin je poslanec Žebot interveniral na velikem županstvu pri veterinarskem oddelku. Dne 13. septembra je dobil zagotovilo, da bodo sejmi v Mariboru odprti. Sejem za govejo ži-

vino in konje se vrši v torek, 23., a za svinje v petek, 26. septembra. O otvoritvi sejma so obveščeni tudi veliki kupci.

Angleški tečaji. Društvo prijateljev angleškega jezika in kulture priredi tudi letos dva angleška tečaja in sicer začetniški ter konverzacijski. Angleški jezik govori približno 350 milijonov ljudi, z angleškim jezikom je človeku takorekoč odprt ves svet, angleški narod pa ima tudi bogato in krásno literaturo ne samo leposlovnega, ampak tudi znanstvenega značaja. Angleški krožek je dobil z letošnjim letom tudi svojo društveno sobo v Vesni ter ima zaenkrat na razpolago en dnevnik (Daily Telegraph), en ilustriran tehnik, Graphic) ter eno mesečno znanstveno revijo (The nineteenth Century). Zapisurana so tudi še predavanja v angleškem jeziku. Ob tej priliki se vabijo k pristopu ne samo novi člani (članarina letno 24 D), ampak se pozivajo tudi vsi prejšnji člani, da se začno udeleževati društvenega življenja. — Začetek tečajev in otvoritev društvene čitalnice bo pravočasno naznanjena. Prijave sprejema pismeno ali ustmeno prof. dr. Kotnik, državna realka (ob 10. ali 12. uri dopoldne).

Srbohrvaščino poučuje prvovrsten strokovnjak posamezne in v skupinah po Berlitzovi metodi tudi cirilico, čitanje in pisanje. Vpisovanja in pojasnila dnevno v trgovini s pisarniskimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor samo Slovenska ulica 7, telefon 100.

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU
otvorila je 30. avg. t. l. svojo podružnico v novem bančnem poslopiju pred frančiškansko cerkvijo v
ALEKSANDROVI CESTI 6 V MARIBORU
V novi podružnici bodo cenj. občinstvu na razpolago vse reči kakor v stari trgovini na Koroški cesti št. 5. Knjige se bodo dobile od zdaj naprej
SAMO V PODRUŽNICI.

Vse druge reči pa, kakor papir, tiskovine, šolske in uradne potrebščine, molitveniki, devotionalije, trgovske knjige itd. se bodo tudi zanaprej še dobile
V STARI TRGOVINI NA KOROŠKI CESTI 5.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orzy.
Prevedel Paulus.

»Upam da ste zadovoljni s svojim današnjim uspehom! Bojim se le, da ima naše podeželsko ljudstvo za take namene nekoliko preveč trdno zavezano mošnjo!«

Dekle je vzdihnilo in skomignilo z rameni.

»Oh gospa, je dejala žalostno, »storim, kar morem za naše uboge, revne rojake, — pa težko je to v teh časih, vzbujati sočutje zanje!«

»Vi ste Francozinja, kajne?« je odgovorila Margareta. Opazila je, da govori neznanka angleški sicer gladko in pravilno, pa vendar izrazito s tujim naglasom.

»Da, Francozinja, — prav kakor gospa Blakeney!«

»Ali — ali mene poznate?«

»Kdo bi ne poznal gospe Blakeney, če pride v Richmond?«

»Pa kako da ste prav semkaj prišli — iskat pomoči za svoje blage namene?«

»Povsod se oglašim, kjer mislim da je kaj upanja na podporo za dobro stvar, za katero delam in se trudim,« je odgovorila Francozinja kratko in preprosto s svojim otožnim glasom.

Njene besede so donele brez dvoma plemenito in nesebično. Margareta je bila blagega srca in zavedala se je, da bi morala imeti pravzaprav globoko, iskreno sočutje za mlado, nesrečno dekle, ki žrtvovalo svoje življenje za čiste, nesebične namene.

Pa vkljub vsemu se ni mogla otresti nezaupanja, ki se je je lotilo koj prvi trenutek, ko je stopila Francozinja pred njo, ni se mogla iznebiti misli, da je njena otožnost le narejena, da igra dekle — dobro naučeno igro.

Pa trudila se je, da bi bila prijazna, skušala je skriti svoje nezaupanje, očitala si je, da je neopravičeno.

»Zelo plemenito je, kar ste povedali, gospodična,« je dejala obotavljaje se.

»Candeille je moje ime, Renata Candeille,« je odgovorila Francozinja.

»Candeille —?« je vzkliknila Margareta živahno.

»Candeille —? Menda ne —?«

»Da, Candeille iz varieteja —.«

»Ah, sedaj vem, zakaj se mi je zdel vaš obraz znan že koj izpočetka!« je pravila Margareta z neprisiljeno prisrčnostjo. »O — svojčas, kolikokrat sem vam ploskala! — Tudi jaz sem bila gledališka igralka, vestel! Moje dekliško ime je St. Just. Igrala sem v opernem gledališču.«

»Vem! Upam da se me še spominjate.«

»Seveda! Kdo bi mogel pozabiti gospodične Candeille, slavnoznano gledališko zvezdo!«

»O — to je že zdavnaj minilo!«
»Komaj štiri leta je temu!«
»Padlo zvezdo ljudje brž pozabijo!«
»Zakaj govorite o padli zvezdi —?«
»Imela sem na izbiro ali beg iz Francije — ali pa guillotino.«

»O — ubožica!«
Margareta je bila zares ginjena. Kako rahlo in za čuvstva dostopno je žensko srce! Koj je vrgla daleč v stran vse hudobne slutnje, potlačila na dno duše vse nezaupne misli. Francozinja je bila njena njena rojakinja, še več, njena tovarišica iz lepih, davnih dekliških dni, trpela je, nesrečna je —. Vso pravico je torej imela do njenega prijateljstva. Pomagati ji je morala. Prijela jo je za roko, silila se je, da ne bi čutila druga ko občudovanje, ko usmiljenje za mlado osebo, ki je v plemeniti udanosti trpela, mirno nosila svojo nesrečo in se žrtvovala za uboge rojake.

»Ne vem, čemu bi vas nadlegovala s svojo žalostno zgodbo,« je pravila Candeille po kratkem molku, med katerim se je zdelo da se bori s svojo lastno ginjenostjo. »Ni zelo zanimiva. Sto drugih je enako trpelo. — Sovražnike sem imela v Parizu. Bog sam vedi, kaj se je zgodilo. Nikdar nisem nikomur nič žalega storila, pa nekdo me je sovražil in mi žele hudo. In take želje se dajo dandanes kaj lahko izpolniti v Parizu —.

Ovadbica — preiskava — obtožba, vse je šlo tako naglo! Nato beg iz Pariza — ponarejeni potni listi —. Skrivala sem se, podkupovala straže, pretrpela ah toliko bridkosti —! O — ves križev pot beguncev sem pretrpela, ponižanja, žalitve —!

In pri vsem tem nisem nobena plemkinja, nobena vojvodinja in ne grofica —, je pridajala z grenkim podudarkom, »sicer bi se bil plemeniti Anglež, ki ga imenujejo »Dušica«, gotovo pobrigal zame —. Nisem druga ko uboga gledališka igralka, sama sem morala najti pot na Angleško, — ali pa bi bila poginila pod guillotino.«

»Kako se mi smilite!« je dejala Margareta nežno.

»Pripovedujte mi, kako ste živeli tu na Angleškem!« je nadaljevala, ko je Renata Candeille umolknila, kakor zamišljena v svoje minulo trpljenje.

»Nastopala sem zdaj tu zdaj tam z različnim uspehom, pa nikdar ne s prevelikim. Končno me nihče več ni maral in tako sem —.«

»No — in —!«

Dalje prihodnjic).

Mesnica v Zagrebu, dobro uvedena, se po nizki ceni proda. Stanarine ni. Ponudbe pod »Za 3032« poslati na Publicitas d. d., Zagreb, Gunduličeva 11. 564 2

Trgovina z mešanim blagom se proda. Tudi sod s 308 litri. Vpraša se v trgovini Smetanova ulica 54. 559 2

Sode za jabolčnik od 200 — 700 litrov in vinske sode od 100 — 150 litrov proda Hochmüller, Maribor, Stritarjeva ul. 5. 561 2

Kdor v »Straži« oglašuje, uspeha gotovo se radnje!

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vlitno, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovškimi odpadki in vlitino,

Trgovina

Martin Šumer

≈ Konjice ≈

priporoča veliko izbiro raznega manufakturnega ter drugega blaga po jako ugodnih cenah ter je za došlo sezijo vsakemu dana priložnost, da si pri nakupu oblačila dosti prihrani. 737 50—1

Širite »Stražo«!

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Izjava. Podpisana Alojzija Reisman, Sv. Jakob v Slov. gor., izjavljam, da nisem plačnica za nikomur, ki bi na moje ime delal kakšne dolgove ali si izposojal denarje. Alojzija Reisman.

Izjava. Podpisani nisem plačnik nobenih dolgov, katere bi utegnila napraviti moja žena Ivana Hrašovec na moje ime. Jakob Hrašovec, Gornji Cmurek. 568

Med. dr. Frank,

Maribor, Aleksandrova cesta 9,

zopet ordinira od 9.—11. predp. in od 2.—4. pop.

Prevzem mesnice.

P. n. občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel mesnico g. Franca Filipič (prej Nendl), Tržaška c. 1, in da se bom potrudil imeti vedno sveže vsakovrstno meso na razpolago. Točna postrežba. Moja stojnica na Glavnem trgu ostane kakor prej. — Za obilen obisk se priporočuje

Josip Golob, mesarski mojster.

Privatni pouk za posameznike

za strojepisje, stenografijo, računstvo (nauk o menicah in devizah, kalkulacijah, kontnkorentih), enostavnem, dvostavnem in ameriškem knjigovodstvu z bilanco, korespondenci in registraturi. Začetek dnevno. Traja 3—6 mesecev. Metoda Kovač: samo praktično, temeljito, lahko umljivo. KOVAČ, MARIBOR, KREKOVA ULICA 6. 566

Strojno mizerstvo
HOCHNEGER & WIHER
Koroška c. 53 MAR'BOR Koroška c. 53
se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.
Edini izdelovatelji stiskalnic »Patent Rudl«.
Postrežba točna! Cene zmerne!

Tvrdba »Juhan« d. z o. z. v Ljubljani.

Ze nekaj mesecev rabim v svoje mgospodinjstvu (na hrani imam več gospodov) Vaš izdelek »Juhan.« Vsakdanja raba istega me je trdno prepričala o njegovi izbornosti. Zlasti prav mi služi v sledečem slučaju: marsikateri dan hočem dati na mizo poleg dobre juhe mesto govedine pečenko. Ker moram pri današnji draginji zelo varčno postopati, napravim to tako, da skuham prejšnji dan več juhe. En del pustim za drugi dan, ko pečem pečenko. S pridatkom »Juhana« napravim izvrstno juho, katero dam na mizo poleg pečenke in tako imamo izvrstno juho (brez govedine), pa pečenko.

Tudi drugače rabim »Juhan« vsak dan in moram reči, da je izvrsten.

Velespoštovanjem 511c

Marija Merlak, Ljubljana, Vidovdanska cesta.

V lastnem interesu

vseh jugoslovanskih trgovcev je, da posetijo

VZORČNI

VELESEJEM V PRAGI

21. do 28. septembra 1924

kjer se jim nudi najugodnejša prilika, da stopijo v direktni stik z bogato češkoslovaško industrijo in trgovino.

Znižana vožnja po jugoslovanskih železnicah 50 odstot., po češkoslovaških železnicah 30 odstot.

1. septembra skupen izlet jugosl. trgovcev. — Sejmska legitimacija služi kot vizum za potovanje v Češkoslovaško.

Cena legitimacije 20 din.

Pojasnila in legitimacije daje:

Češkosl. konzulat
Ljubljana, Breg.

Atoma Company
Ljubljana, Kongresni trg.